

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ

Правову основу соціального захисту та пенсійного забезпечення ветеранів, членів сімей загиблих таких осіб складають: Конституція України, закони України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» та інші законодавчі акти України.

Реалізацію державної політики в сфері соціального захисту та пенсійного забезпечення ветеранів на сьогодні здійснюють 19 міністерств та інших державних органів.

Відповідно до **Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»** (далі – *Закон про ветеранів війни*) до ветеранів війни відносяться: інваліди війни; учасники бойових дій; учасники війни.

Законом України «**Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист**» (далі – *Закон про ветеранів військової служби*) визначено статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, Національної поліції, ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби України, ветеранів служби цивільного захисту, ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі *ветерани військової служби*).

Станом на 1 січня 2017 року в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, обліковано:

387,0 тисяч учасників бойових дій;

569,7 тисяч учасників війни;

116,4 тисячі інвалідів війни;

181,4 тисячі членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни.

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ

Інваліди війни, учасники бойових дій, члени сімей загиблих, ветерани військової служби мають право на:

- позачергову (першочергову) госпіталізацію, щорічне медичне обстеження і диспансеризацію;

- санаторно – курортне лікування;

- безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

- безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безплатне забезпечення протезами та протезно-ортопедичними виробами.

Учасникам війни пільги на безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів та на безплатне зубопротезування надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу (у 2017 році - 2240 гривень).

Членам сімей загиблих зазначені пільги надаватимуться з 1 липня 2017 року без урахування сукупного доходу сім'ї на підставі прийнятого 13 квітня 2017 року Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до статті 15 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" щодо надання членам сімей загиблих пільг без урахування середньомісячного сукупного доходу сім'ї», розробленого народними депутатами України Третьяковим О.Ю., Бурбаком М.Ю., Загорієм Г.В., Гаврилюком М.В., Шухевичем Ю.-Б.Р., Рибчинським Є.Ю. та Куніциним С.В.

Медична допомога інвалідам війни, учасникам бойових дій та учасникам війни надається закладами охорони здоров'я загальної мережі та госпіталями ветеранів війни.

В Україні функціонує 30 госпіталів на 6 562 ліжка та 20 госпітальних відділень на 1 070 ліжок. Координаційним центром з організаційно-методичного забезпечення ветеранів є Український державний медико-соціальний центр ветеранів війни МОЗ України (с. Циблі, Київська область).

У госпіталях та госпітальних відділеннях лікувально-профілактичних закладів областей кількість ліжок для ветеранів війни складає – 7 632. Ліжковий фонд збільшився в порівнянні з попереднім роком на 85 ліжок. У 2016 році відкритий новий госпіталь в Івано-Франківській області на 75 ліжок (50 терапевтичних та 25 хірургічних). Забезпеченість ліжками з розрахунку на 10 тисяч ветеранів війни зросла у 2016 році на 4 і складає 68,3.

З державного бюджету фінансуються Український державний медико-соціальний центр ветеранів війни та Український госпіталь для воїнів-інтернаціоналістів «Лісова Поляна». Кошти на фінансування обласних госпіталів надходять з обласних бюджетів.

У госпіталях, госпітальних відділеннях і лікувально-профілактичних закладах загальної мережі в 2016 році стаціонарну медичну допомогу отримали 287,7 тисяч ветеранів війни, з них 26,6 тисяч – учасники АТО.

В госпіталях ветеранів війни в 2016 році проліковано 127,5 тисяч ветеранів війни, що становить 10,6% від загальної кількості ветеранів.

За 2014-2016 роки в госпіталях ветеранів війни пройшли реабілітацію 21,4 тисяч учасників антитерористичної операції (2014 р. – 970 осіб; 2015 р. – 5,8 тисяч осіб; 2016 р. – 14,6 тисяч осіб).

У 2017 році – проліковано 6,1 тисяч учасників антитерористичної операції, 757 знаходиться на лікуванні.

Ветерани військової служби мають право на безоплатне користування закладами охорони здоров'я Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної фіскальної служби України, інших центральних органів виконавчої влади та військових формувань.

Протягом 2016 року в закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України пройшли медичне обстеження та диспансеризацію 56,4 тисяч колишніх військовослужбовців, які мають статус ветерана військової служби і є учасниками бойових дій, інвалідами війни, а також члени сімей загиблих.

Особи, які отримали тяжкі та середньої тяжкості тілесні ушкодження під час участі у Революції Гідності, мають право на безоплатне медичне обслуговування в Клінічній лікарні "Феофанія" Державного управління справами, а також в госпіталях ветеранів війни та військово-медичних закладах (госпіталях) відповідно до Постанови Верховної Ради України "Про забезпечення належного медичного обслуговування осіб, які отримали ушкодження здоров'я під час участі у Революції Гідності" від 8 грудня 2015 року № 851-VIII.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України "Про забезпечення належним медичним обслуговуванням військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу, які зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я під час проведення антитерористичної операції на сході України" від 29 травня 2014 року № 1286-VII право на безоплатне медичне обслуговування (лікування, медичну реабілітацію та інше) в Клінічній лікарні "Феофанія" Державного управління справами надано також учасникам антитерористичної операції з числа військовослужбовців.

Під диспансерним наглядом в лікувально-профілактичних закладах перебувало станом на 01.01.2017 року по Україні 1,2 мільйони ветеранів війни.

Найбільша кількість осіб перебуває під диспансерним наглядом у терапевтів, невропатологів та офтальмологів.

В мережі госпіталів для ветеранів війни проводиться зубопротезування в 14 закладах, а саме: Вінницькому, Волинському, Дніпропетровському, Житомирському, Івано-Франківському, Львівському, Миколаївському, Рівненському, Сумському, Тернопільському, Хмельницькому, Чернівецькому, обласних госпіталях ветеранів війни, м. Київ міський, в т.ч. і в Українському державному медико-соціальному центрі ветеранів війни.

Санаторно-курортне лікування ветеранів війни, а також членів сімей загиблих здійснюється в межах таких бюджетних програм:

"Санаторно-курортне лікування ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність законів України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", "Про жертви нацистських переслідувань", та інвалідів" (КПКВК 2501470). Загальний обсяг видатків із загального фонду державного бюджету за цією бюджетною програмою у 2017 році становить 127,7 мільйона гривень (у 2014 році - 83,4 мільйона гривень, у 2015 році - 132,8 мільйона гривень, у 2016 році – 103,7 мільйона гривень);

"Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції та забезпечення постраждалих учасників антитерористичної операції санаторно-курортним лікуванням" (КПКВК 2505150). Загальний обсяг видатків із державного бюджету для забезпечення постраждалих учасників антитерористичної операції санаторно-курортним лікуванням у межах цієї бюджетної програми у 2017 році становить 22,5 мільйона гривень (у 2015 році - 22,5 мільйона гривень, у 2015 році - 22,1 мільйона гривень).

Постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 110 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення деяких категорій інвалідів санаторно-курортними путівками, та внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 187 і від 31 березня 2015 р. № 200» делеговано повноваження закупівлі путівок на місця та надано можливість учасникам АТО самостійно обирати санаторій для оздоровлення. На виконання зазначеної постанови Міністерством соціальної політики України затверджено наказ від 6 квітня 2017 року № 575 «Про встановлення граничної вартості путівки (ліжко-дня) у 2017 році».

У 4 санаторно-курортних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики України «Перемога» (м.Київ), «Батьківщина» (м. Трускавець), «Слава» (м. Миргород), «Салют» (м. Одеса) у 2017 році заплановано оздоровити 17,2 тисяч ветеранів війни та осіб з інвалідністю.

Протягом I кварталу 2017 року оздоровлено 3,9 тисяч ветеранів війни та осіб з інвалідністю, з них 3,6 тисяч осіб у санаторно-курортних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики України та 257 осіб за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Ветерани військової служби та члени їх сімей мають переважне право на забезпечення санаторно-курортним лікуванням у санаторіях Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної фіскальної служби, інших центральних органів виконавчої влади та військових формувань з пільговою оплатою вартості путівок у розмірах та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Право на безплатне санаторно-курортне лікування в зазначених закладах мають також ветерани війни, які отримують пенсію відповідно до Закону

України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

У 2016 році з державного бюджету Міністерство оборони України отримало 26,0 мільйони гривень на лікування цієї категорії осіб, що дало змогу забезпечити санаторно-курортним лікуванням 4,1 тисяч осіб.

У 2017 році з державного бюджету Міністерству оборони України передбачено 26,0 мільйони гривень, що дасть змогу забезпечити санаторно-курортним лікуванням 3,2 тисяч осіб.

Відповідно до статті 4 Закону України "Про реабілітацію інвалідів в Україні" військовослужбовцям (резервістам, військовозобов'язаним) та працівникам Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, а також працівникам підприємств, установ, організацій, які залучалися до антитерористичної операції в районах її проведення, надано право на забезпечення виробами медичного призначення, технічними та іншими засобами реабілітації, послугами медичної реабілітації, санаторно-курортним оздоровленням на підставі висновків лікарсько-консультативних комісій лікувально-профілактичних закладів чи рішень військово-лікарських комісій незалежно від встановлення їм інвалідності.

Порядок протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, окремих категорій громадян, які брали участь в антитерористичній операції та/або забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року № 518.

Протягом 2015 – 2016 років Державною службою України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції організовано заходи з протезування **39** учасникам АТО, з них:

закордонне протезування здійснено **24** учасникам АТО;

заміну приймальної гільзи **5** учасникам АТО за кордоном та **1** учаснику АТО в Україні;

протезування за новітніми технологіями в Україні – **9** учасникам АТО.

У 2017 році фінансування протезування та ортезування зазначених осіб, а також забезпечення їх технічними та іншими засобами реабілітації здійснюється в межах бюджетної програми "Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів" (КПКВК 2507030), відповідальним виконавцем якої є Фонд соціального захисту інвалідів. На забезпечення окремих категорій населення України технічними та іншими засобами реабілітації в межах цієї бюджетної програми у 2017 році передбачено 1020,5 мільйона гривень.

Відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" військовослужбовці, учасники бойових дій, особи, звільнені з військової служби, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції чи виконували службово-бойові завдання в екстремальних (бойових) умовах, в обов'язковому порядку повинні пройти безоплатну психологічну, медико-психологічну реабілітацію у відповідних центрах з відшкодуванням вартості проїзду до цих центрів і назад.

За інформацією Міністерства охорони здоров'я України, психологічної реабілітації потребують 77 відсотків учасників антитерористичної операції.

Фінансування психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції здійснюється в межах бюджетної програми "Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції та забезпечення постраждалих учасників антитерористичної операції санаторно-курортним лікуванням" (КПКВК 2505150). За цією бюджетною програмою на психологічну реабілітацію учасників антитерористичної операції у 2017 році виділено 50,0 мільйонів гривень (у 2015 році було виділено 50 мільйонів гривень, з яких використано 24,8 мільйона гривень, у 2016 році було виділено 45,3 мільйонів гривень, з яких використано 36,4 мільйона гривень).

У I кварталі 2017 року Державною службою України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції до реабілітаційних установ направлено 531 учасника антитерористичної операції (згідно договорів, укладених у 2016 році).

Надання соціальної та психологічної допомоги здійснюють також центри соціально-психологічної реабілітації населення, що належать до сфери управління Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції (міста Боярка, Славутич, селища міського типу Бородянка, Іванків Київської області, місто Коростень Житомирської області).

Забезпечення реалізації пільг на безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів, безплатне зубопротезування здійснюється переважно комунальними лікувально-профілактичними закладами за місцем проживання особи. Обсяги асигнувань на зазначену мету визначаються місцевими органами виконавчої влади.

Питання безоплатного та пільгового відпуску медикаментів регулюється постановами Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 року № 1071 "Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету" та від 17 серпня 1998 року № 1303 "Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань".

ПІЛЬГИ З ОПЛАТИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ, КОРИСТУВАННЯ ЖИТЛОМ, ПРИДБАННЯ ПАЛИВА

Інваліди війни, учасники бойових дій, учасники війни, члени сімей загиблих, ветерани військової служби мають право:

на 50-100-відсоткову знижку плати за користування житлом (квартирна плата);

на 50-100-відсоткову знижку плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією, іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб;

на позачергове безплатне встановлення квартирних телефонів і позачергове користування всіма послугами зв'язку. Абонементна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 відсотків затвердженого тарифу.

Учасникам війни, ветеранам військової служби зазначені пільги надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу (у 2017 році - 2240 гривень).

Членам сімей загиблих зазначені пільги надаватимуться з 1 липня 2017 року без урахування сукупного доходу сім'ї на підставі прийнятого 13 квітня 2017 року Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до статті 15 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" щодо надання членам сімей загиблих пільг без урахування середньомісячного сукупного доходу сім'ї», розробленого народними депутатами України Третьяковим О.Ю., Бурбаком М.Ю., Загорієм Г.В., Гаврилюком М.В., Шухевичем Ю.-Б.Р., Рибчинським Є.Ю. та Куніциним С.В.

Знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією, іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб надається в межах середніх норм споживання.

Соціальні нормативи користування житлово-комунальними послугами, щодо оплати яких держава надає пільги та встановлює субсидії, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року № 409 "Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування".

Пільги з оплати житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива, скрапленого газу, абонентної плати за користування телефоном надаються за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам. Так, у 2017 році місцевим бюджетам передбачені, зокрема, такі субвенції:

у сумі 47073,7 мільйона гривень - на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-,

водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття;

у сумі 2482,1 мільйона гривень - на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу.

Порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 року № 848 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 вересня 1997 року № 1050).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

Інваліди війни, учасники бойових дій, учасники війни, члени сімей загиблих, ветерани військової служби мають право на позачергове (першочергове) забезпечення житлом.

Облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов, розподіл та надання житла, що належить до комунальної власності, відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" належить до компетенції органів місцевого самоврядування.

Облік військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, в тому числі із числа ветеранів війни, та членів їх сімей, які потребують поліпшення житлових умов, ведеться у квартирно-експлуатаційних органах, військових частинах та гарнізонах. Узагальнені списки осіб, що перебувають на обліку, всіх військових частин знаходяться у Головному квартирно-експлуатаційному управлінні Збройних Сил України.

Згідно зі статтею 91 Бюджетного кодексу України до видатків місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів, належать видатки на програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян.

Відповідно до Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1081, військовослужбовці, які визнані у встановленому законодавством порядку інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків), пов'язаних із захистом незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України і безпосередньою участю в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, та члени сімей військовослужбовців, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва чи захворювання, пов'язаного із захистом незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України і безпосередньою участю в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, забезпечуються жилими приміщеннями для постійного проживання, що збудовані (придбані) за рахунок коштів державного бюджету та

інших передбачених законодавством джерел, чи грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення з урахуванням пільг, установлених законами.

При цьому центральні органи виконавчої влади, що здійснюють керівництво Збройними Силами, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, правоохоронні органи спеціального призначення, Державна спеціальна служба транспорту та Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, виділяють до 20 відсотків житла для забезпечення зазначених вище осіб жилими приміщеннями для постійного проживання, що збудовані (придбані) за рахунок коштів державного бюджету та інших передбачених законодавством джерел і розташовані у населених пунктах, у яких вони перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, чи виплати грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення в такому самому обсязі.

У Державному бюджеті України у 2015 та 2016 роках передбачалася державна бюджетна програма "Забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок" (КПКВК 2505140) із видатками у сумі 63,9 мільйона гривень на рік. Проте в подальшому суму бюджетних призначень було зменшено відповідно до фактичної потреби (у 2015 році до 32,6 мільйона гривень, у 2016 році - до 45,3 мільйона гривень).

Порядок використання таких коштів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 року № 407. Головним розпорядником бюджетних коштів є Міністерство соціальної політики України. Розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня є Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції (відповідальний виконавець бюджетної програми), обласні та Київська міська державні адміністрації (їх структурні підрозділи).

У 2015 році за кошти зазначеної бюджетної програми придбано 48 квартир на загальну суму 29,3 мільйона гривень, у 2016 році придбано 53 квартири на суму 40,7 мільйона гривень.

За кошти бюджетної програми "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I-II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов" (КПКВК 2511120) у 2016 році виплачено 616 грошових компенсацій на загальну суму 416,1 мільйонів гривень, за рахунок яких станом на 01.05.2017 року придбано 444 одиниці житла.

У 2017 році Міністерство соціальної політики України визначено головним розпорядником коштів бюджетної програми "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих осіб, визначених абзацами 5-8

пункту 1 статті 10, а також для осіб з інвалідністю I-II групи, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", та осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, та потребують поліпшення житлових умов» (КПКВК 2511120), за якою передбачено видатки у розмірі 329,8 мільйона гривень.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ

Відповідно до Земельного кодексу України та Закону про ветеранів війни учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни, члени сімей загиблих мають право на першочергове отримання земельних ділянок:

для індивідуального житлового будівництва (у селах - не більше 0,25 гектара, у селищах - не більше 0,15 гектара, у містах - не більше 0,10 гектара);

для садівництва (не більше 0,12 гектара);

для городництва (землі надаються на праві оренди).

Порядок набуття права власності на земельні ділянки, повноваження органів виконавчої влади щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування громадянам визначені Земельним кодексом України.

Відповідно до статті 281 Податкового кодексу України учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни, у тому числі з числа учасників антитерористичної операції, члени сімей загиблих звільняються від сплати земельного податку.

За оперативною інформацією територіальних органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, станом на 03.05.2017 року:

1) до органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади надійшло 155 327 заяв від учасників антитерористичної операції та членів сімей загиблих таких осіб про отримання земельних ділянок у власність;

2) надано дозвіл на розроблення проектів землеустрою щодо відведення 123 496 земельних ділянок із земель сільськогосподарського призначення державної власності;

3) надано у власність учасникам антитерористичної операції 49 666 земельних ділянок загальною площею 58,24 гектарів із земель сільськогосподарського призначення державної власності.

Одним із проблемних питань у сфері виділення земельних ділянок для учасників антитерористичної операції є відсутність плану зонувань населених пунктів або детального плану території. Без зазначених документів відповідно до частини третьої статті 24 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" передача земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність фізичним особам для містобудівних потреб забороняється.

Особливо гостро це питання постало в місті Києві. За інформацією Департаменту земельних ресурсів Київської міської державної адміністрації у місті Києві плани зонування не розроблялися взагалі, а детальні плани території розроблені орієнтовно на 10-15 відсотків території міста, і ці землі вже мають своїх власників (користувачів). Як наслідок, у місті Києві земельні ділянки виділені лише 84 членам сімей загиблих учасників антитерористичної операції. Водночас не прийнято жодного рішення про надання дозволу на розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок для учасників антитерористичної операції.

ПІЛЬГОВИЙ ПРОЇЗД

Учасники бойових дій, інваліди війни, ветерани військової служби мають право на пільговий проїзд, а саме:

учасники бойових дій, інваліди війни, ветерани військової служби мають право на безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрішньорайонних, внутрішньо- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання. Це право поширюється і на особу, яка супроводжує інваліда I групи.

При цьому ветерани військової служби мають право на безплатний проїзд за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу (у 2017 році - 2240 гривень);

інваліди війни I і II груп мають право безплатного проїзду один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують інвалідів I групи (не більше одного супроводжуючого), надається 50-відсоткова знижка вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту;

учасники бойових дій мають право на безплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або право на проїзд один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту з 50-відсотковою знижкою;

ветерани військової служби мають право на безплатний проїзд (туди і назад) у межах України один раз на рік залізничним транспортом у купейному вагоні швидкого чи пасажирського потягу або водним чи автомобільним транспортом міжміського сполучення для лікування та відпочинку у санаторіях та будинках відпочинку.

Фінансування зазначених витрат здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

До 1 січня 2016 року у Державному бюджеті України передбачалася субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян.

З 2016 року перевезення пільгових категорій здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів.

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, у тому числі осіб, мобілізованих для участі в антитерористичній операції на сході країни, здійснюється відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб".

За загальним правилом у разі повернення пенсіонера-військовослужбовця на військову службу виплата пенсії на час проходження військової служби припиняється. Проте це правило не поширюється на пенсіонерів з числа військовослужбовців та осіб, які отримують пенсію за Законом України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", у разі призову їх на військову службу під час часткової чи загальної мобілізації, на особливий період або прийняття на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці. За таких обставин виплата пенсій на час такої служби не припиняється.

Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо соціального захисту резервістів, які постраждали внаслідок участі в антитерористичній операції, та членів їх сімей" особам, які стали інвалідами внаслідок виконання обов'язків військової служби у військовому резерві під час безпосередньої участі в антитерористичній операції чи забезпеченні її проведення, та членам сімей осіб, які загинули чи померли внаслідок цих причин, надано право на призначення пенсій на умовах пенсійного забезпечення військовослужбовців. Надано також право зараховувати службу у військовому резерві під час безпосередньої участі в антитерористичній операції чи забезпеченні її проведення до вислуги років для призначення пенсії відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб".

Непрацездатні члени сімей загиблих, померлих або таких, що пропали безвісти, військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за Законом України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", які перебували на їх утриманні, мають право на пенсію в разі втрати годувальника.

Особам, звільненим з військової служби, іншим особам, які мають право на пенсію за Законом України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", та членам їхніх сімей може призначатися (за їхнім бажанням) пенсія на умовах і в порядку, передбачених Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

Відповідно до зазначеного Закону військовослужбовці, особи начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, які брали участь у бойових діях, а також ті, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва, отриманих при захисті Батьківщини або при виконанні інших обов'язків військової служби, мають право на призначення дострокової пенсії за віком після досягнення чоловіками 55 років, жінками - 50 років та за наявності страхового стажу не менше 25 років для чоловіків і не менше 20 років для жінок.

Прийнявши 18 жовтня 2016 року Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо пенсійного забезпечення окремих категорій осіб із числа учасників антитерористичної операції", ініційований народними депутатами України - членами Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю, Верховна Рада України надала право на дострокове призначення пенсії за віком також безпосереднім учасникам антитерористичної операції із числа військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, добровольцям, яким у зв'язку з участю в антитерористичній операції надано статус учасника бойових дій або інваліда війни, а також членам сімей загиблих таких осіб.

Під час прийняття Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VIII Верховною Радою України підтримано пропозицію Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю в частині виплати в повному розмірі пенсії працюючим інвалідам війни III групи, учасникам бойових дій, інвалідам I та II груп та членам сімей загиблих.

Відповідно до Закону про ветеранів війни учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни та члени сімей загиблих одержують підвищення до пенсії у таких розмірах, виходячи з прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність:

інваліди війни:

I групи - 50 відсотків (з 1 травня 2017 року - 656 гривень);

II групи - 40 відсотків (з 1 травня 2017 року – 524,8 гривні);

III групи - 30 відсотків (з 1 травня 2017 року – 393,6 гривні);

учасники бойових дій - 25 відсотків (з 1 травня 2017 року - 328 гривні);

учасники війни - 15 відсотків (з 1 травня 2017 року – 196,8 гривні);

члени сімей загиблих - 25 відсотків (з 1 травня 2017 року - 328 гривні).

Відповідно до Закону України "Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни" встановлюється щомісячна виплата цільової грошової допомоги на прожиття:

інвалідам війни I групи - 70 гривень;

інвалідам війни II та III груп - 50 гривень;

учасникам бойових дій - 40 гривень.

Інвалідам війни відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" встановлюється державна соціальна допомога на догляд у розмірі від 15 до 100 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2010 року № 656 інвалідам війни та учасникам бойових дій гарантується найменша пенсійна виплата у таких розмірах, виходячи з прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність:

інвалідам війни I групи - 285 відсотків (з 1 травня 2017 року – 3739,20 гривні);

інвалідам війни II групи - 255 відсотків (з 1 травня 2017 року – 3345,60 гривні);

інвалідам війни III групи - 225 відсотків (з 1 травня 2017 року – 2952,0 гривні);

учасникам бойових дій - 165 відсотків (з 1 травня 2017 року – 2164,8 гривні).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВАЛІДІВ ВІЙНИ АВТОТРАНСПОРТОМ

Відповідно до Закону про ветеранів війни інваліди війни мають право на позачергове безоплатне забезпечення автомобілем (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до 10 років (з наступною заміною на новий), на виплату компенсації на бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування.

Згідно із Законом України "Про гуманітарну допомогу" особи з інвалідністю, в тому числі інваліди війни, мають також право на безоплатне забезпечення автомобілем, визнаним як гуманітарна допомога.

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня соціального захисту окремих категорій ветеранів війни" передбачено, що автомобіль, визнаний гуманітарною допомогою, яким особа з інвалідністю була забезпечена через органи соціального захисту населення, після смерті такої особи може бути переданий у власність одному із членів сім'ї за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, без сплати податків та зборів незалежно від терміну експлуатації автомобіля.

Міністерством соціальної політики України станом на 12.05.2017 року видано 59 наказів «Про передачу легкових автомобілів, визнаних гуманітарною допомогою» згідно з якими доручено обласним, Київській міській державній адміністрації передати близько 2270 автомобілів, визнаних гуманітарною

допомогою, особам з інвалідністю, членам сімей, спадкоємцям померлих осіб з інвалідністю.

ЩОРІЧНА РАЗОВА ГРОШОВА ДОПОМОГА

Відповідно до Закону про ветеранів війни учасникам бойових дій, інвалідам війни, учасникам війни та членам сімей загиблих щороку до 5 травня виплачується разова грошова допомога у розмірі, що визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

У 2017 році розміри такої разової грошової допомоги визначено постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 року № 223 "Деякі питання виплати у 2017 році разової грошової допомоги, передбаченої законами України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" і "Про жертви нацистських переслідувань" та виплачувалися у розмірі:

інвалідам війни:

I групи - 3500 гривень;

II групи - 3100 гривень;

III групи - 2700 гривень;

учасникам бойових дій - 1200 гривень;

особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, - 3500 гривень;

членам сімей загиблих та дружинам (чоловікам) померлих інвалідів війни, дружинам (чоловікам) померлих учасників бойових дій, учасників війни, визнаних за життя інвалідами загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, - 600 гривень;

учасникам війни - 500 гривень.

Видатки на забезпечення виплати щорічної разової грошової допомоги здійснюються за бюджетною програмою "Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань та соціальна допомога особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною" (КПКВК 2501150) з обсягом видатків у 2017 році в розмірі 1,3 мільярда гривень.